

Arbetarebebyggelse 1850-1910

Detta är ett informationsblad om den del av Lomma kommuns arbetarebebyggelse som är uppförd under perioden 1850-1910. Bladet berättar om bebyggelsens utbredning, i vilket historiskt sammanhang denna bebyggelse har kommit till och vad som karaktäriserar den. Beskrivningen av bebyggelsen tar upp allmänt förekommande drag.

- En våning höga byggnader.
- Gult tegel.
- Ofta fyra fönster mot gatan.
- Lätt utskjutande takfot.
- Taken saknar takkupor.
- Oinredda vindar.
- Sadeltak.

Arbetarebebyggelse 1850-1910

Husen uppfördes med traditionella material och tekniker. Det fanns ingen arkitekt eller liknande, och några typritningar har inte påträffats. Eftersom det mest blåser västliga vindar här ligger de äldsta husen i öst-västlig riktning, som var det traditionella sättet att bygga i Skåne. De yngre husen är byggda mer stadsmässigt med långsidan mot gatan. En del av husen ligger alldeles intill vägen, medan andra är indragna på tomten, med en mindre rabatt framför huset. För att spara byggnadsmaterial byggdes ofta parhus. Parhusen hade antingen gemensam ingång och farstu eller varsin entré. De ofta långsmala trädgårdarna är lagda på baksidan och användes främst för odling av nyttoväxter.

- Långsidan ut med gatan.
- Ingen eller en liten förträdgård.
- Enfamiljshus eller parhus.
- Trädgårdar på baksidan.
- Ett eller ibland flera uthus.
- Uthusen är belägna i tomtgränsen.

Sexdelade fönster med fasta mittposter och spröjsar.
Sidohängda och utåtgående fönster.

Likstora fönster på jämna avstånd.
Pardörrar som är lätt indragna från fasadlivet.

Entréer mot gatan.

Karta över Lomma med arbetarebebyggelse från 1850-1910 markerad.

Äldre flygfoto över den långsträckt Strandvägen i Lomma med dess arbetarebebyggelse.

Lästips på biblioteken i Lomma och Bjärred!

Lönn, M. 1975. *Strandvägen i Lomma, byggnadsinventering.*

Nordström, T. 1988. "Historia och historier om Brofästet". I: *Lomma hembygdsförenings medlemsblad nr 21/1988.*

Nordström, T. 1989. "Historia och historier om Brofästet II". I: *Lomma hembygdsförenings medlemsblad nr 23/1989.*

De äldsta husen uppfördes i råsten, det vill säga obränt tegel, som putsades och vitkalkades, men även korsvirke förekom. På 1870-talet började man använda bränt tegel. Arbetarna på bruken kunde köpa billigt sekundärt tegel. Teglet från Lomma var gult, på grund av den kalkhaltiga leran. Runt sekelskiftet 1900 blev det populärt med mönstermurning i rött tegel, som kontrasterade mot de gula fasaderna. Ett fåtal hus uppfördes helt i rött tegel och några hus i Lomma uppfördes i kalksandsten, ett gråvitt tegel, från Lomma sandstensfabrik.

Ursprungligen var taken på de äldsta husen täckta med halm. Senare användes spån och så småningom papp. På 1920-talet lades många tak om med eternit. Även de övre delarna av gavlarna, gavelröstena, kläddes med eternitplattor. Husen hade en skorsten till varje lägenhet, det vill säga ofta två stycken. Uthusen följde vad gällde byggnadsmaterial samma utveckling som bostadshusen.

Ett eller ibland flera uthus. Uthusen ligger ofta i vinkel mot bostadshusen.

Takfönster i gjutjärn.

Eternitklädda gavlar.

Lomma kommuns kulturmiljöprogram består av tre delar. Den första delen är en historisk översikt. Den andra delen är ett åtgärdsprogram, i vilket värdefulla miljöer och objekt pekas ut och förslag ges på åtgärder för att bevara dem. Den tredje delen utgörs av informationsblad till fastighetsägare och enskilda husägare som planerar att förändra sina hus.

Informationsbladen har olika uppbyggnad och behöver kombineras för att fungera på bästa sätt. Ett blad behandlar allmänna råd och riktlinjer, fem blad beskriver de vanligaste bebyggelsekaraktärerna. Det är ett av dessa blad som du nu håller i handen. Det finns också sex blad som är mer problemorienterade och kommer med mer specifika råd och riktlinjer för den som vill förändra sitt hus.